

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Teze Bakalářské práce

Reforma důchodového systému v České republice

Martin Vobořil

© 2015 ČZU v Praze

Souhrn

Tato práce se zabývá systémem důchodového pojištění v České republice, popisuje jeho problémy a rizika do budoucna. Teoretická část práce popisuje vývoj systému a reformní kroky důchodového pojištění od roku 1993. Popisuje základní informace o důchodových systémech některých evropských států, zejména se zaměřuje na systém důchodového pojištění na Slovensku.

Předmětem výzkumného šetření je porovnání systémů důchodového pojištění v České a Slovenské republice po zavedení reformních změn v roce 2013.

Klíčová slova: sociální zabezpečení, důchodové zabezpečení, důchodové pojištění, důchodová reforma, starobní důchod, penzijní připojištění, důchodový věk.

Cíle a metodika

Cílem této bakalářské práce je popsat systém důchodového pojištění v České republice a jeho vývoj od roku 1993 do současnosti. Vysvětlit pojmy „tzv. malá důchodová reforma“ a „tzv. velká důchodová reforma“, spojit tyto pojmy s příslušnou právní úpravou a zjistit, zda reformní změny lze považovat za vytvoření moderního systému důchodového pojištění.

Dílčím cílem je porovnat systém důchodového pojištění v některých evropských zemích a zejména na Slovensku se systémem důchodového pojištění po reformních změnách, ke kterým došlo v České republice od roku 2013.

Dalším dílčím cílem je zjistit názory expertů na účinnost zaměření nové důchodové reformy v České republice.

Tato práce se skládá z teoretické a praktické části.

V teoretické části bude nejdříve provedena analýza shromážděných podkladů, odborné literatury, právních předpisů platných v jednotlivých obdobích, doplněné o elektronické zdroje. Výstupem bakalářské práce bude zhodnocení systému důchodového pojištění, který má poskytovat adekvátní ochranu občanům v případě sociální události a ve stáří a který není brzdou ekonomického růstu, včetně posouzení, zda jsou provedené změny nastaveny správným směrem.

V praktické části práce bude provedena obsahová analýza těchto podkladů a komparace systémů důchodového pojištění České a Slovenské republiky. Pro výzkumné šetření byla zvolena kvalitativní výzkumná strategie formou polostrukturovaného rozhovoru, která byla zvolena proto, aby bylo možné označit a charakterizovat odlišné a shodné prvky důchodového pojištění dvou států.

Kvalitativním výzkumem bude vytvořen přehled o strukturách systémů důchodového pojištění a celkový přehled o reformních krocích. Pomocí informací od expertů v dané oblasti bude ověřeno, zda jsou reformní kroky nastaveny správně a zda poskytnou občanům adekvátní ochranu v případě sociální události a ve stáří. Ke kvalitativnímu výzkumu bude zvolena výzkumná metoda, kterou je polostrukturovaný rozhovor doplněný o analýzu dokumentů. Závěrečná část bude věnována sumarizaci výsledků zkoumání a jejich následného vyhodnocení.

Závěr výzkumného šetření a diskuze

Cílem výzkumného šetření bylo porovnat systém důchodového pojištění České republiky, který je nastaven poslední důchodovou reformou, jejíž účinnost nastala od 1. 1. 2013 a systém důchodového pojištění Slovenské republiky, tyto systémy konfrontovat, identifikovat shodná a odlišná místa a zjistit názory expertů na účinnost důchodové reformy v České republice.

Porovnáním systémů důchodového pojištění obou států docházím k následujícím závěrům. Z výsledků výzkumného šetření provedeného analýzou dokumentů vyplývá, že oba systémy důchodového pojištění obou států jsou nastaveny velmi podobně, dalo by se říci, že i totožně. Rozdíl spatřuji zejména ve výši procentní částky, která je v českém systému nastavena ve výši 3 %, zatím co na Slovensku se jedná o 9 %.

Úkolem dílčího výzkumného cíle bylo zjistit názory expertů na zaměření důchodové reformy v České republice v rámci adekvátní ochrany občanů v případě sociální události a ve stáří. Z výsledku získaných z polostrukturovaných rozhovorů lze bohužel konstatovat převažující názor expertů, že zavedení druhého pilíře samo o sobě není dostačující pro finanční stabilizaci českého důchodového systému. Podle expertů v důchodovém pojištění bohužel již od samého začátku převyšují nedostatky a rizika výhody nového systému důchodového pojištění. Lze shrnout, že reformní kroky, jež

vedly k zavedení II. Pilíře, nebyly úspěšné, a proto již v roce 2014 Vláda České republiky, na doporučení Odborné komise pro důchodovou reformu, rozhodla o zrušení důchodového spoření. V návaznosti na zrušení II. Pilíře bude nutné přijmout opatření, která upraví podmínky doplňkové penzijního spoření tak, aby byl pro účastníky zajímavější a byl schopen posílit zajištění těchto osob ve stáří.

Seznam vybrané literatury

1. BREJCHA, A.; ŠANTRŮČEK, V. *Zákon o důchodovém pojištění. Komentář*. 1. vydání. Praha : Codex, 1996. ISBN 80-85963-07-8.
2. FADRŇÝ, D. Zamyšlení nad důchodovými reformami. In *Národní pojištění : měsíčník Ministerstva práce a sociálních věcí*. ISSN 0323-2395, 2011, roč. 42, č. 5.
3. NEČAS, P. Pokračování důchodové reformy. In *Národní pojištění : měsíčník Ministerstva práce a sociálních věcí*. ISSN 0323-2395, 2007, roč. 38, č. 1.
4. KLIMENTOVÁ, J. *Sociální pojištění*. 1. vydání, Praha: MPSV, 2001, ISBN 80-86552-19-5
5. KREBS, V. a kol. *Sociální politika*, 3. přeprac. vydání Praha: ASPI, 2005, ISBN 80-7357-050-5
6. PŘIB, J., VOŘÍŠEK, V., a kolektiv. *Důchodové pojištění v České republice*. 6. aktual. vydání. Praha : Anag, 2000. ISBN 80-7263-035-0.
7. SURYNEK, A., KOMÁRKOVÁ, R., KAŠPAROVÁ, E. *Základy sociologického výzkumu*. Praha: Management Press, 2001, ISBN 80-7261-038-4
8. VOŘÍŠEK, V. Tzv. malá důchodová reforma. In *Národní pojištění : měsíčník Ministerstva práce a sociálních věcí*. ISSN 0323-2395, 2011, roč. 42, č. 7.
9. Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Hlavní principy pokračování důchodové reformy důvody* [online]. Praha : MPSV ČR 2011 [cit. 2011-12-01]. Dostupné na WWW <http://www.mpsv.cz/files/clanky/10660/principy_v2.pdf>.
10. Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Návrh hlavních principů pokračování reformy důchodového systému* [online]. Praha : MPSV ČR, 2003 [cit. 2004-09-20]. Dostupné na WWW: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/266/navrh_rds.pdf>.
11. *Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění*.
12. *Nález Ústavního soudu č. 135/2010 Sb. ze dne 23. března 2010 ve věci návrhu na zrušení § 15 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění*.
13. *Zákon č. 220/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony*.
14. *Zákon č. 426 /2011 Sb., o důchodovém spoření*.
15. *Zákon č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření*.
16. *Zákon č. 428/2011 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o důchodovém spoření a zákona o doplňkovém penzijním spoření*.